

PHÁT HUY GIÁ TRỊ TRUYỀN THỐNG “BỘ ĐỘI CỤ HỒ” TRONG PHÁT TRIỂN NHÂN CÁCH CỦA HỌC VIÊN ĐÀO TẠO SĨ QUAN Ở CÁC TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Phan Văn Hải, Lê Đức Trí
Trường Đại học Nguyễn Huệ

Tóm tắt: Phát huy giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” trong phát triển nhân cách của học viên đào tạo sĩ quan tại các trường sĩ quan quân đội hiện nay là một yêu cầu cấp thiết, góp phần xây dựng đội ngũ sĩ quan quân đội có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng và năng lực toàn diện. Bài viết làm rõ vai trò của giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” và đề xuất những yêu cầu cần thiết nhằm nâng cao hiệu quả phát huy giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” trong phát triển nhân cách học viên đào tạo sĩ quan một cách toàn diện, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

Từ khóa: Bộ đội Cụ Hồ; giá trị truyền thống; học viên đào tạo sĩ quan; các trường sĩ quan quân đội.

PROMOTING THE TRADITIONAL VALUES OF “UNCLE HO’S SOLDIERS” IN DEVELOPING THE PERSONALITY OF CADETS AT MILITARY OFFICER SCHOOLS TODAY

Abstract: Promoting the traditional values of “Uncle Ho’s soldiers” in developing the personality of cadets at military officer schools today is an urgent requirement, contributing to building a team of military officers with strong political will, pure moral qualities and comprehensive capacity. The article clarifies the role of the traditional values of “Uncle Ho’s soldiers” and proposes necessary requirements to improve the effectiveness of promoting the traditional values of “Uncle Ho’s soldiers” in developing the personality of cadets in a comprehensive manner, meeting the requirements of building a revolutionary, disciplined, elite and modern army.

Key words: Uncle Ho’s soldiers; traditional values; cadets; military officer schools.

Nhận bài: 12/10/2025

Phản biện: 10/11/2025

Duyệt đăng: 15/11/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Truyền thống cách mạng là cội nguồn sức mạnh tinh thần của Quân đội nhân dân Việt Nam. Trải qua quá trình xây dựng, chiến đấu và trưởng thành, Quân đội ta đã hun đúc nên những giá trị truyền thống quý báu, kết tinh từ máu xương, trí tuệ và lòng trung thành vô hạn với Đảng, với Tổ quốc và Nhân dân, trở thành nền tảng định hướng hành động cho các thế hệ cán bộ, chiến sĩ trong mọi thời kỳ cách mạng. Trong bối cảnh hiện nay, sự nghiệp xây dựng Quân đội đòi hỏi mỗi cán bộ sĩ quan không chỉ có trình độ chuyên môn vững vàng mà còn phải hội tụ đầy đủ các phẩm chất chính trị, đạo đức, nhân cách của người quân nhân cách mạng. Chính vì vậy, việc phát huy giá trị truyền thống của “Bộ đội Cụ Hồ” trong quá trình giáo dục học viên đào tạo sĩ quan ở các trường sĩ quan quân đội không chỉ mang tính lịch sử, biểu tượng mà còn có ý nghĩa chiến lược lâu dài trong việc hình thành nhân cách sĩ quan.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” đối với phát triển nhân cách học viên đào tạo sĩ quan

Truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” là một biểu tượng đặc sắc của văn hóa quân sự Việt Nam, phản ánh mối quan hệ gắn bó máu thịt giữa Quân đội với Nhân dân, giữa người chiến sĩ với lý tưởng cách mạng, và giữa sức mạnh vật chất với sức mạnh tinh thần của dân tộc. Từ khi thành lập (22/12/1944), Quân đội nhân dân Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện, đã khẳng định vị thế là lực lượng nòng cốt trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Danh hiệu “Bộ đội Cụ Hồ” xuất hiện trong kháng chiến chống Pháp, đến nay trở thành hình tượng văn hóa – đạo đức tiêu biểu của người quân nhân cách mạng. Hình tượng ấy không chỉ là niềm tự hào, mà còn là thước đo nhân cách của người quân nhân cách mạng. Những giá

trị cốt lõi của phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” bao gồm: Trung thành tuyệt đối với Đảng, Tổ quốc và Nhân dân – biểu hiện ở lập trường chính trị kiên định, sẵn sàng hy sinh vì sự nghiệp cách mạng; Gắn bó máu thịt với Nhân dân, “từ Nhân dân mà ra, vì Nhân dân mà chiến đấu”; Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, đặt lợi ích tập thể lên trên lợi ích cá nhân; Dũng cảm, sáng tạo, vượt qua mọi khó khăn gian khổ trong mọi hoàn cảnh; Đoàn kết, nhân ái, thủy chung, nghĩa tình trong quan hệ đồng chí, đồng đội và xã hội. Các giá trị đó tạo nên bản sắc văn hóa riêng của Quân đội nhân dân Việt Nam.

Nhân cách của người học viên đào tạo sĩ quan quân đội là tổng hòa các phẩm chất đạo đức, chính trị, trí tuệ, năng lực nghề nghiệp, phong cách và uy tín xã hội được hình thành qua giáo dục, rèn luyện và thực tiễn công tác. Phát triển nhân cách học viên đào tạo sĩ quan phải đặt trong mối quan hệ biện chứng giữa đào tạo tri thức – rèn luyện đạo đức – bồi dưỡng lý tưởng. Trong đó, giá trị “Bộ đội Cụ Hồ” là nền tảng tinh thần để hình thành và củng cố nhân cách toàn diện. Các trường sĩ quan quân đội là nơi đào tạo những sĩ quan tương lai cho Quân đội, việc kế thừa và phát huy giá trị truyền thống không chỉ mang tính giáo dục mà còn là phương thức hữu hiệu để phát triển toàn diện nhân cách học viên. Trong điều kiện huấn luyện và học tập đặc thù quân sự, giá trị truyền thống trở thành chất keo gắn kết giữa lý tưởng chính trị và thực hành quân sự, giữa lý trí và cảm xúc, giữa cá nhân và tập thể. Những phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” đều là những nhân tố nền tảng cấu thành nhân cách người sĩ quan trong tương lai. Giá trị truyền thống còn giúp học viên nâng cao năng lực tự nhận thức, định hướng hành vi và phát triển động cơ học tập, rèn luyện. Khi được tiếp cận với các tấm gương chiến đấu anh dũng, các trận đánh điển hình, những biểu hiện sống động của tinh thần “đặc biệt tinh nhuệ, mưu trí táo bạo, đánh hiểm thắng lớn”, học viên sẽ từng bước hình thành lý tưởng nghề nghiệp đúng đắn, hun đúc lòng yêu ngành, yêu binh chủng, từ đó nuôi dưỡng ý chí vươn lên, vượt qua khó khăn thử thách trong học tập và cuộc sống quân ngũ.

Trong bối cảnh hiện nay, quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế mang lại nhiều cơ hội phát triển, song cũng đặt

ra những thách thức mới về tư tưởng, đạo đức, lối sống. Một bộ phận thanh niên, kể cả học viên trong các trường sĩ quan, có biểu hiện giảm sút lý tưởng, thiếu ý chí phấn đấu, bị tác động bởi chủ nghĩa cá nhân và lối sống thực dụng. Điều này đòi hỏi phải tăng cường giáo dục, bồi dưỡng, và phát huy giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” như một giải pháp quan trọng trong phát triển nhân cách học viên đào tạo sĩ quan quân đội – những người sẽ trực tiếp giữ vai trò lãnh đạo, chỉ huy và giáo dục trong toàn quân.

2.2. Yêu cầu đặt ra đối với phát huy giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” trong phát triển nhân cách của học viên đào tạo sĩ quan ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

Một là, nâng cao nhận thức về vai trò của giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” trong phát triển nhân cách của học viên đào tạo sĩ quan.

Một trong những yêu cầu đầu tiên và có ý nghĩa định hướng chiến lược là phải tái khẳng định và nâng tầm vai trò nền tảng của giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” trong cấu trúc nhân cách học viên, không chỉ ở phương diện nhận thức cá nhân mà còn trong thiết chế giáo dục, trong định hướng phát triển con người của các trường sĩ quan. Truyền thống chính là “cội nguồn nội tại” của tư duy chính trị, đạo đức hành vi và định hướng bản lĩnh sống. Vì vậy, cần được định vị là một trong hệ thống nhân cách sĩ quan, bên cạnh tri thức, năng lực, động cơ và cảm xúc. Khi đặt truyền thống ở vị trí nền móng như vậy, mọi hoạt động giáo dục trong nhà trường, từ thiết kế chương trình đào tạo, nội dung huấn luyện đến hoạt động chính trị, tư tưởng đều phải lấy giá trị truyền thống làm hàng số cố định để định hướng cho quá trình phát triển học viên.

Điều này cũng đặt ra yêu cầu đổi mới tư duy tổ chức giáo dục truyền thống trong nhà trường. Việc xây dựng các học phần tích hợp lý luận về truyền thống với nội dung giáo dục nhân cách, biên soạn tài liệu chuyên sâu về giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ”, hình thành hệ thống chuyên đề giáo dục truyền thống gắn với thực tiễn nhiệm vụ đào tạo sĩ quan là những biện pháp thiết thực để truyền thống thấm sâu vào tư duy, hành vi và lý tưởng nghề nghiệp của học viên. Hơn nữa, các trường sĩ quan cần phát huy vai trò của các tổ chức đảng, chính quyền, tổ chức đoàn thể, nhất là các tổ chức đoàn trong việc lan tỏa giá trị truyền

thống như một “chuẩn mực đạo đức sống động”, để truyền thống không dừng lại ở tính biểu tượng mà trở thành định hướng hành vi, quy chiếu nhân cách trong từng quyết định, lựa chọn, hành xử của học viên.

Hai là, đổi mới phương pháp phát huy truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” theo hướng tích hợp, gắn truyền thống với hành vi cụ thể và trải nghiệm cá nhân trong huấn luyện, học tập, rèn luyện.

Một yêu cầu cấp thiết đặt ra là phải đổi mới toàn diện phương pháp phát huy giá trị truyền thống theo hướng tích hợp, gắn truyền thống với hành vi cụ thể và trải nghiệm cá nhân. Đó là, không chỉ truyền cảm hứng về truyền thống mà còn phải giúp học viên sống cùng truyền thống, rèn luyện trong môi trường có sự hiện diện thường xuyên và sống động của truyền thống, để từ đó từng phẩm chất nhân cách được hình thành, củng cố, phát triển một cách tự nhiên, liên tục và nội sinh. Truyền thống không nên được hiểu như một chuỗi sự kiện đã qua, mà cần được tái cấu trúc lại thành những tình huống giáo dục, tình huống huấn luyện, các mô hình thực tiễn để học viên trực tiếp tham gia, tự đánh giá và rút kinh nghiệm từ chính hành vi của mình.

Một phương pháp có giá trị đặc biệt trong hướng tiếp cận này là lồng ghép truyền thống vào quá trình huấn luyện thực hành và rèn luyện. Mỗi khoa mục, bài tập chiến thuật, mỗi cuộc diễn tập hay bài thi chuyên ngành đều có thể được thiết kế sao cho gắn với những chuẩn mực, nguyên tắc hoặc gợi nhắc các chiến công, tinh thần chiến đấu của Quân đội. Học viên cần được đặt vào các bài tập xử lý tình huống mà ở đó, sự mưu trí và táo bạo không còn là khái niệm trừu tượng mà trở thành yêu cầu bắt buộc phải biểu hiện bằng năng lực phán đoán, kỹ năng ứng biến và bản lĩnh xử lý thực tiễn.

Bên cạnh đó, truyền thống cũng cần được “mã hóa” vào trong hệ thống thi đua, khen thưởng, đánh giá kết quả rèn luyện của học viên. Khi các tiêu chí, như: tinh thần vượt khó, ý chí tiến công, kỷ luật sắt, tinh thần tập thể... trở thành căn cứ đánh giá học viên, không chỉ ở mức điểm số mà cả trong phân loại tư cách đạo đức, kết quả rèn luyện cuối khóa thì học viên buộc phải coi truyền thống là một phần của tiêu chí thành công cá nhân.

Ba là, gắn phát huy giá trị truyền thống với đổi mới giáo dục, tạo môi trường nhân cách mang bản sắc “Bộ đội Cụ Hồ”.

Một trong những điều kiện tiên quyết để phát huy giá trị truyền thống một cách hiệu quả và bền vững trong quá trình phát triển nhân cách học viên chính là tạo dựng một môi trường giáo dục có chiều sâu văn hóa, giàu bản sắc truyền thống, đồng thời có khả năng “phản chiếu” và “nuôi dưỡng” các chuẩn mực nhân cách người sĩ quan. Yêu cầu đặt ra không chỉ là phát huy truyền thống trong nội dung giảng dạy mà còn phải kiến tạo một môi trường giáo dục toàn diện, nơi mà từng không gian, hoạt động, mối quan hệ trong nhà trường đều mang dấu ấn của giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ”. Truyền thống không chỉ hiện diện trong khẩu hiệu, băng rôn hay phòng truyền thống, mà hiện hữu sinh động trong từng mối quan hệ sư phạm, từng lối sống, nếp nghĩ, thói quen học tập, rèn luyện của tập thể học viên.

Để làm được điều đó, các nhà trường phải chủ động thiết kế không gian văn hóa sư phạm mang đậm bản sắc “Bộ đội Cụ Hồ”. Việc xây dựng “văn hóa tổ học viên”, “văn hóa trung đội”, “văn hóa đại đội học viên” theo hướng kế thừa tinh thần truyền thống có thể tạo nên sự nhất quán trong nhận thức và hành vi giữa các thành viên trong tổ chức. Mỗi lớp học, mỗi tiểu đội nên trở thành một “hạt nhân văn hóa” lan tỏa giá trị truyền thống. Bên cạnh đó, đội ngũ cán bộ, giảng viên, đặc biệt là những người trực tiếp quản lý học viên cần được xem là “người giữ lửa truyền thống” trong môi trường giáo dục. Truyền thống chỉ có thể sống được nếu người thầy là hiện thân sinh động của truyền thống. Việc nêu gương của cán bộ, giảng viên, từ lối sống giản dị, chuẩn mực, tận tâm đến phong cách sư phạm và ứng xử có văn hóa, có trách nhiệm, chính là phương tiện truyền đạt giá trị truyền thống mạnh mẽ nhất, có sức ảnh hưởng sâu sắc nhất đến học viên.

Bốn là, phát huy vai trò của học viên trong tự giáo dục, phát triển nhân cách dựa trên giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ”.

Đây là nguyên tắc sư phạm căn bản của giáo dục hiện đại, càng có ý nghĩa đặc biệt khi được đặt trong môi trường quân sự, nơi mà mục tiêu cao nhất không chỉ là đào tạo kiến thức mà là hình thành người sĩ quan có nhân cách vững chắc, toàn diện và tự chủ về bản lĩnh. Truyền thống chỉ thực sự “sống” và “có tác dụng” khi được tiếp nhận một cách chủ động, tự giác và có ý thức từ phía học viên, những người đang từng ngày hình thành

nhân cách thông qua va chạm với thực tiễn học tập, huấn luyện, quan hệ đồng đội và áp lực nghề nghiệp trong môi trường quân đội.

Để thực hiện được điều đó, trước hết cần khơi dậy động lực nội sinh nơi mỗi học viên thông qua việc tái cấu trúc nội dung giáo dục truyền thống theo hướng cá nhân hóa. Truyền thống không còn là câu chuyện của “họ”, của “ngày xưa” mà cản trở thành “câu chuyện của tôi”, có liên hệ cụ thể đến vị trí nghề nghiệp, sứ mệnh chiến đấu và định hướng tương lai của từng học viên sĩ quan. Đồng thời, cần tạo điều kiện để học viên được tự đánh giá, tự điều chỉnh hành vi, tự xác lập mục tiêu phát triển nhân cách, trên cơ sở bộ tiêu chí được xây dựng từ các giá trị truyền thống của “Bộ đội Cụ Hồ”.

III. KẾT LUẬN

Giá trị truyền thống của “Bộ đội Cụ Hồ” không chỉ là kết tinh của lịch sử mà còn là nền

tảng tư tưởng, đạo đức, văn hóa có vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách sĩ quan trong tương lai. Trong bối cảnh hiện nay, yêu cầu xây dựng đội ngũ sĩ quan có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, phong cách chỉ huy khoa học và nhân văn càng đòi hỏi phải phát huy truyền thống như một nguồn lực tinh thần sống động và bền vững. Phát huy giá trị truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ” trong phát triển nhân cách học viên đào tạo sĩ quan, không đơn thuần là tiếp nối lịch sử mà chính là cách thiết thực nhất để chuẩn bị cho một thế hệ sĩ quan kế thừa có đầy đủ phẩm chất, năng lực và bản lĩnh, sẵn sàng đảm đương nhiệm vụ trong mọi tình huống chiến tranh hiện đại, góp phần xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại trong giai đoạn mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Thường vụ Quân ủy Trung ương (2023). Chỉ thị số 2423-CT/QUTW ngày 09/11/2023 về đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị trong giai đoạn mới.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.

Quân ủy Trung ương (2021). Nghị quyết số 847-NQ/QUTW ngày 28/12/2021 về phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới.

Phát huy vai trò của văn hóa thâm mỹ quân sự trong xây dựng nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới. <https://www.quanlynhanuoc.vn/2025/06/24/phan-huy-vai-tro-cua-van-hoa-tham-my-quan-su-trong-xay-dung-nhan-cach-bo-doi-cu-ho-thoi-ky-moi/>.